

NE OSTAVLJAJ TRAG

**Sedam
načela
ponašanja
u prirodi**

Koristeći najnovija otkrića u znanosti te kroz suradnju s obrazovnim sektorom, ova načela imaju misiju osigurati održivu budućnost za prirodu i planet.

Bez obzira gdje i zašto idete u prirodu, na vama je da je štitite.

To je i Vaša priroda.

Ne ostavljaj trag

Sedam načela ponašanja u prirodi

Nakladnik: Institut za etnologiju i folkloristiku

Za nakladnika: Iva Niemčić

Prilagodila i uredila: Sanja Đurin

S engleskog prevela: Sanja Đurin

Lektura i korektura: Sanja Đurin

Oblikovanje i grafička priprema: Sunčica Hrašćanec

Ilustracije: učenice Osnovne škole Starigrad Paklenica
u školskoj godini 2024/25: Valentina Vukić, 7.r. (Načelo 1);
Zjena Bach, 5.r. (Načelo 2, Načelo 5), Ema Njegovan, 5.r. (Načelo 3);
Sara Dautović 5.r. (Načelo 4); Petra Babac, 5.r. (Načelo 6);
Klara Marasović, 7.r. (Načelo 7).

Učenice je mentorirala učiteljica Antonela Stanić

Tisak: Astroida Zagreb

ISBN 978-953-8518-17-1

Naklada: 2000

Tiskano: 06. 2025.

Sedam načela ponašanja u prirodi razvila je udruga *Leave no trace*. Uz njihovo dopuštenje, načela smo preuzeli i prilagodili tako da se mogu primijeniti bilo gdje - od najizoliranijih područja prave divljine poput Velebita i drugih planina do penjališta, lokalnih parkova, pa čak i u vašem dvorištu.

Cilj ovih načela je da nam pruže lako razumljiv okvir ponašanja kojim činimo minimalni utjecaj na okoliš kada idemo na izlete u prirodu. Svako načelo pokriva određenu temu i pruža detaljne informacije koje omogućuju da smanjimo svoj utjecaj na okoliš.

Kada se nalazite u zaštićenim područjima poput Nacionalnih parkova, Parkova prirode i sl., imajte na umu da tamo možda vrijede posebna pravila.

Načela su dobro uspostavljena i široko su poznata, ali to nisu nepromjenjivi zakoni. Ona se kontinuirano ispituju, ocjenjuju i preoblikuju sa svakom novom spoznajom vezanom za okoliš. „Ne ostavljaj trag“ načela prate suvremena istraživanja kako bismo bili sigurni da su u tijeku s najnovijim spoznajama biologa, upravitelja parkova i drugih aktera uključenih u zaštitu.

1 NAČELO

Planirajte izlet unaprijed i pripremite se

Kada posjetitelji prirode unaprijed planiraju i pripremaju svoje izlete, pomažu ostvariti ciljeve putovanja na siguran i ugodan način, a istovremeno smanjuju broj svojih tragova u prirodi. Loše planiranje izleta može rezultirati nekim neugodnim iskustvom kao i oštećenjem prirodnih i kulturnih dobara.

OSNOVNA PRAVILA OVOG NAČELA SU:

Upoznajte se s propisima i posebnim zahtjevima za područje koje ćete posjetiti: **u nacionalnim parkovima vrijede posebni propisi** pa provjerite na njihovim stranicama koja su ponašanja dopuštena.

Pripremite se za ekstremne vremenske uvjete, opasnosti i hitne slučajeve: uvijek nosite sa sobom kišnu kabanicu, zamjensku toplu odjeću, prvu pomoć, lampu, vodu, hranu.

Isplanirajte svoje putovanje i provjerite možete li napraviti rezervaciju smještaja u skloništim kako biste izbjegli gužve.

Putujte u malim grupama.

Upakirajte hranu kod kuće u dnevne porcije i ako je moguće odstranite ambalažu kako biste tijekom putovanja imali što manje otpada. Ponesite vreće za smeće!

Naučite koristiti kartu i kompas kako ne biste za orijentaciju u prostoru ostavljali tragove na stijenama ili drveću.

Zašto je važno planirati izlet unaprijed i pripremiti se?

PRIPREMA POMAŽE U
POVEĆANJU SIGURNOSTI
GRUPE I POJEDINACA.

DOBRA PRIPREMA ZNAČI
OSTAVLJANJE MANJE
TRAGOVA I MANJE ŠTETE
U KRAJOLIKU.

DOBRO PLANIRANJE
DOPRINOSI SIGURNOM
I UGODNOM
OSTVARIVANJU CILJEVA
PUTOVANJA.

POVEĆAVA
SAMOPOUZDANJE I DAJE
VIŠE MOGUĆNOSTI ZA
UČENJE O PRIRODI.

ŠEST ELEMENATA KOJE TREBA UZETI U OBZIR PRI PLANIRANJU PUTOVANJA

1. Odredite i zabilježite ciljeve (očekivanja) svog putovanja.
2. Identificirajte vještine i sposobnosti svih sudionika putovanja.
3. Naučite što više o području koje planirate posjetiti iz literature i karata.
4. Odaberite kvalitetnu opremu i udobnu odjeću za veću sigurnost.
5. Planirajte aktivnosti koje odgovaraju vašim vještinama i sposobnostima.
6. Prokomentirajte svoje putovanje po povratku, zabilježite što ste naučili i koje ćete promjene napraviti sljedeći put.

OSTALI ELEMENTI KOJE TREBA UZETI U OBZIR PRILIKOM PLANIRANJA PUTOVANJA:

VRIJEME

TEREN

PROPISI/OGRANIČENJA

KOPNENE GRANICE

PROSJEČNA VJEŠTINA
I BRZINA GRUPE

te predviđena potrošnja hrane (ostaci stvaraju otpad koji ostavlja trag!)

VELIČINA GRUPE

(udovoljava li propisima, svrsi putovanja i

Ne ostavljaj trag kriterijima.)

PLANIRANJE OBROKA

Planiranje obroka i laganih užina koje zahtijevaju minimalno vrijeme pakiranja i pripreme smanjuje količinu smeća. Obroci koji se mogu skuhati na kuhalu u jednom loncu zahtijevaju minimalno posuda i smanjuju potrebu za logorskom vatrom. Zapamtite, kuhalo ne ostavlja tragove. Može biti korisno izvaditi hranu iz njezine originalne ambalaže i upakirati je u plastične kutije za hranu. Ovom metodom možete smanjiti količinu smeća koju će vaša grupa stvoriti i donijeti nazad sa sobom na kraju putovanja.

PRIMJERI LOŠE PLANIRANOG IZLETA

Loše pripremljena grupa je ona koja će na primjer planirati kuhati na logorskoj vatri a da se prije nije informirala da li je na određitu na snazi zabrana paljenja vatre. Takve skupine često svejedno pale vatru, iako time krše zakon i negativno utječu na okoliš jednostavno zato što nisu napravile dobar plan izleta.

Grupa koja nije dobro planirala izlet možda neće moći putovati očekivanom brzinom zbog dužine staze ili terena koji može biti prestrm ili neravan. Takve grupe često pribjegavaju postavljanju logora kasno noću, ponekad na nesigurnom mjestu. Loš odabir mjesta za logor obično dovodi do nepotrebne štete u prirodi. Osim toga, loše planiranje može značiti da grupa možda neće ni stići do planiranog odredišta.

2

NAČELO

Hodajte utabanim stazama i radite logor na izdržljivim površinama

Cilj putovanja u prirodu je kretanje kroz prirodna područja na način da ne oštećujemo tlo, zelenilo ili vodene putove. Za postizanje ovog cilja neophodno je razumjeti na koje načine naše putovanje može imati utjecaj na tlo, zelenilo i vodene puteve. Oni su oštećeni našim putovanjem ako su nakon našeg prolaska površinska vegetacija ili zajednice organizama nepovratno izgažene. Iz istog razloga važno je pravilno odabrati gdje ćemo postaviti bivak ili logor. Ako nakon našeg logora ostavljamo nepovratno uništeno tlo, to može dovesti do erozije. Razumijevanjem najboljih praksi za odgovorno putovanje i logorovanje na izdržljivim površinama možemo smanjiti ljudski utjecaj na prirodu.

OSNOVNA PRAVILA OVOG NAČELA SU:

IZDRŽLJIVE POVRŠINE
UKLJUČUJU POSTOJEĆE
UTABANE STAZE, VEĆ
USPOSTAVLJENE LOGORE,
KAMEN, ŠLJUNAK I SUHU
TRAVU ILI SNIJEG.

ZAŠTITITE OBALNA PODRUČJA
LOGOROVANJEM NAJMANJE 70
METARA OD JEZERA I POTOKA.

DOBRA MJESTA ZA LOGOR VEĆ
POSTOJE, NE PRAVITE NOVA.

U POPULARNIM PODRUČJIMA:

Koristite postojeće staze i mjesta za logor.

Hodajte jedno iza drugoga po sredini staze, čak i kada su staze mokre ili blatnjave.

Neka mjesta logora budu mala. Potražite područja u kojima nema vegetacije i tamo usmjerite svoje aktivnosti kako ne biste oštećivali podloge bogate živim organizmima.

U rijetko posjećivanim područjima učinite suprotno; raspršite svoje aktivnosti na šire područje kako biste spriječili stvaranje novih staza i logora.

KRETANJE STAZAMA

Planinarske staze rade se kako bi osigurale prepoznatljive rute koncentrirajući pješачki i stočni promet. Izrađene staze utječu na zemlju; međutim, one su nužan odgovor na činjenicu da sve više ljudi želi slobodno vrijeme provoditi hodajući prirodom.

Zato je potrebno naše kretanje usmjeriti što više po postojećim stazama. Time se smanjuje vjerojatnost da će se razviti više paralelnih staza i time oštetiti krajolik. Bolje je imati jednu dobro osmišljenu stazu nego brojne loše staze. Za kretanje prirodom preporuča se korištenje postojeće staze kad god je to moguće. Svi bi se trebali kretati unutar širine staze, ne skretati sa staze i ne ići prečacima.

Hodači bi trebali osigurati prolaz drugim planinarima ili stoci ako prave pauze duž staze. Ako se krećemo izvan postojećih staza, prakticirat ćemo Načela putovanja izvan staze.

KRETANJE IZVAN STAZA

Sva putovanja na kojima ne koristimo postojeće staze kao što su putovanja u udaljena područja, traženje privatnosti za obavljanje nužde i istraživanja u blizini i oko logora, definirana su kao kretanje izvan staze.

Dva su faktora o kojima ovisi kako će putovanje izvan staza utjecati na tlo: izdržljivost površine i vegetacije te učestalost putovanja (ili veličina grupe).

1. **IZDRŽLJIVOST** se odnosi na sposobnost podloge ili vegetacije da izdrži habanje i ostane stabilna.

2. **UČESTALOST KORIŠTENJA I VELIKE GRUPE** povećavaju vjerojatnost da će biti izgažena velika površina ili da će mala površina biti izgažena više puta.

Ispravno odlaganje otpada

Otpad koji ljudi stvaraju dok uživaju u prirodi može imati ozbiljne posljedice ako se ne zbrine na odgovarajući način. Ključno je predvidjeti vrste otpada koje ćete morati zbrinuti i znati odgovarajuće tehnike za njegovo zbrinjavanje u području koje posjećujete. *Ne ostavljaj trag* potiče ljubitelje prirode da razmisle o tragovima koje ostavljaju za sobom, a koji će nedvojbeno utjecati na druge ljude, vodu i divlje životinje.

3 NAČELO

OSNOVNA PRAVILA OVOG NAČELA SU:

RASPAKIRAJ, ZAPAKIRAJ!
ZA PA KI RAJ! Provjerite ima li u vašem logoru ili kampu smeća ili prosute hrane. Spakirajte sav otpad, ostatke hrane i smeće. Nikada se ne preporučuje spaljivanje smeća.

SVOJU KAKICU zakopajte u rupu iskopanu 20-30 cm duboko i udaljenu najmanje 70 metara od vode, logora i staza. Rupu zakopajte i pokrijte lišćem.

TOALETNI PAPIR također zakopajte u istu tu rupu ili ga zapakirajte u vrećicu zajedno s ostalim higijenskim otpadom koji nosite sa sobom.

DA BISTE OPRALI SEBE ILI SVOJE SUĐE, ponesite vodu barem 70 metara dalje od potoka ili jezera i koristite male količine biorazgradivog sapuna. Vodu procijedite i tek je onda prospite. Ocijedenu masu spakirajte s ostalim otpadom i ponesite sa sobom.

LJUDSKI OTPAD

U ljudskoj kakici identificirano je više od stotinu parazita, bakterija i virusa, uključujući viruse kao što je hepatitis A. Pravilno odlaganje ljudskog otpada važno je kako bi se izbjeglo onečišćenje izvora vode, negativni utjecaj na druge posjetitelje i kako bi se minimizirala mogućnost širenja bolesti i maksimizirala brzina razgradnje.

Na većini lokacija je pravilno zakopavanje ljudskog izmeta najučinkovitija metoda za ispunjavanje ovih kriterija. Ljuska kakica obavezno se mora ukloniti s mjesta poput uskih riječnih kanjona.

RUPE ZA NUŽDU

Iskopavanje rupe za nuždu je najprihvaćeniji način zbrinjavanja otpada:

Odaberite neupadljivo mjesto oko 70 metara (ili 70 do 80 koraka odrasle osobe) od vode, staza i logora.

Iskopajte rupu dubine 20-30 cm i promjera 10 do 15 cm malom kamperskom lopatom.

Kada završite nuždu, rupu treba pokriti iskopanom zemljom i zamaskirati lišćem, grančicama, travom ili sl.

Dobra mjesta za iskopavanje rupa uključuju gustu šikaru, u blizini oborene šume ili na blagim obroncima.

Ako je u logoru više ljudi ili ste na istom mjestu više od jedne noći, raspršite rupe na širokom području; ne kakaajte dva puta na istom mjestu.

Ako je moguće, iskopajte rupu tamo gdje će najviše biti izložena sunčevoj svjetlosti. Sunčeva toplina će ubrzati razgradnju izmeta.

Izbjegavajte korita potoka i rijeka, čak i ako su trenutno suha.

SAPUNI I LOSIONI

Sapun, čak i kada je biorazgradiv, može utjecati na kvalitetu vode u jezerima i potocima, stoga smanjite njegovu upotrebu. Uvijek perite robu barem 70 metara dalje od obale i isperite vodom u posudi, a zatim prospite na šljunčano tlo. Šljunčano tlo djeluje kao filter. Tamo gdje je slatka voda rijetka, dobro razmislite da li ćete se kupati jer losioni, kreme za sunčanje, repelenti protiv insekata i ulja za tijelo mogu kontaminirati ove vitalne izvore vode.

OSTALI OBLICI OTPADA

“Raspakiraj, zapakiraj” je naša poznata mantra. Smeće treba dosta vremena da se razgradi, nevjerojatno je štetno za divlje životinje i nagrđuje svaki krajolik. Svaki posjetitelj prirode dužan je prije svog odlaska očistiti prostor na kojem je bio. Provjerite ima li oko vas smeća ili prosute hrane. Spakirajte sve sa sobom.

Vaše zanemareno smeće u prirodi može biti i smrtonosno. Plastične vrećice, opušci cigareta, ribolovni pribor i najlon te ostalo smeće mogu naškoditi našem okolišu ako se ne odlažu na odgovarajući način.

Nosite vreće za svoje smeće (a možda i za tuđe). Prije nego što odete s nekog područja, potražite mikro otpad kao što su komadići hrane i organski otpad poput narančine kore ili ljuske pistacija te otpad poput čepova, opušaka, sitne ambalaže. Pozovite djecu iz svoje grupe i odigrajte igru traženja ljudskih tragova i na taj način sakupite dodatno smeće.

OTPADNE VODE

Kada perete sebe ili svoje posuđe, bitno je smanjiti onečišćenje vode. Nemojte se prati izravno u jezeru ili potoku; umjesto toga, ponesite vodu 70 metara dalje od izvora vode i tamo se istuširajte. Sredstva za dezinfekciju ruku koja ne zahtijevaju ispiranje omogućuju vam pranje ruku bez brige o odlaganju otpadnih voda.

Za pranje posuđa koristite čisti lonac ili drugu posudu za skupljanje vode i odnesite je na mjesto za pranje najmanje 70 metara udaljeno od izvora vode. Tako smanjujete utabavanje obala jezera, riječnih obala i izvora i pomažete u sprječavanju ulaska sapuna i drugih zagađivača u vodu. Koristite vruću vodu i sapun samo ako je potrebno.

4

NAČELO

OSNOVNA PRAVILA OVOG NAČELA SU:

ČUVAJTE PROŠLOST:
PROMATRAJTE
KULTURNE I
POVIJESNE GRAĐEVINE
I ARTEFAKTE, ALI IH
NE DIRAJTE.

OSTAVITE KAMENJE,
BILJKE I DRUGE
PRIRODNE PREDMETE
KAKO IH PRONAĐETE.

IZBJEGAVAJTE
UNOŠENJE ILI PRIJEVOZ
ONIH BILJNIH I
ŽIVOTINJSKIH VRSTA
KOJE NE PRIPADAJU
KRAJOLIKU U KOJI
IDETE.

NEMOJTE GRADITI
KAMENE, DRVENE ILI
DRUGE STRUKTURE ILI
KOPATI ROVOVE.

Ostavite ono što pronađete

Predmeti koje nalazimo u prirodi imaju svoju ulogu, bilo u ekosustavu ili u povijesti krajolika. Ostavljanje onoga što nademo na mjestu pomaže u očuvanju obojega. Omogućite drugima osjećaj da su pronašli nešto vrijedno ostavljajući kamenje, biljke, arheološke artefakte i druge zanimljive predmete kako ih pronađete.

IZBJEGAVAJTE OŠTEĆIVANJE ŽIVIH STABALA I BILJAKA

Izbjegavajte zabijati čavle u stabla kako biste objesili stvari, sjeći ih sjekirama i pilama ili zarezivati koru. Ovi postupci mogu učiniti drveće osjetljivijim na bolesti i uzrokovati trajnu štetu. Kada vežete predmete kao što su konopci za rublje ili viseće mreže za stablo, treba koristiti trake širine 2,5 cm kako biste izbjegli oštećivanje stabla. Činite to samo kada su dostupna dovoljno velika i čvrsta stabla—rezanje grana kako biste napravili podlogu za spavanje treba izbjegavati jer stvarate minimalnu korist i maksimalnu štetu.

Možda vam se čini da uberete li nekoliko cvjetova nećete učiniti veliku štetu, no razmislite. Kad bi svaki posjetitelj pomislio: "Uzet ću samo nekoliko cvjetova", mogli bismo doći do mnogo značajnijeg utjecaja. Oprašivači biljaka često imaju mali radijus kretanja i mogu ovisiti o samo nekoliko vrsta cvijeća za preživljavanje. Uklanjanje cvjetova također će utjecati na sposobnost biljke da se razmnožava što može rezultirati s manje cvjetova na tom mjestu. Slikajte ili skicirajte cvijet umjesto da ga uberete i ostavite ono što pronađete.

OSTAVITE PRIRODNE PREDMETE I KULTURNE ARTEFAKTE

Prirodni predmeti i zanimljivosti kao što su rogovi, okamenjeno drvo ili obojeno kamenje, doprinose našem doživljaju određenog područja i trebamo ih ostaviti kako bi i drugi mogli uživati u istom doživljaju. Osim toga, ti predmeti mogu igrati vitalnu ulogu u ekosustavu osiguravajući bitne hranjive tvari, stanište ili druge pogodnosti. Ovi predmeti također su zakonom zaštićeni u nacionalnim parkovima i drugim zaštićenim mjestima.

Ista etika vrijedi i za kulturne artefakte pronađene na javnim površinama. Zakon o zaštiti arheoloških dobara štiti kulturna dobra. Uništavanje ili bilo kakvo narušavanje arheoloških nalazišta, povijesnih lokaliteta ili predmeta kao što su komadići keramike, posuda ili alata, vrhovi strijela, nakit ili antičke boce pronađene na javnim površinama je protuzakonito.

MINIMALNO UTJEČITE NA OKOLIŠ

Ostavite posjećena područja kako ste ih našli. Ne kopajte rovove za šatore, ne radite naslone, kamene zidove ili kamene gomilice, stolove, stolice ili druge rudimentarne izmjene u krajoliku. Pomicanje kamenja može potaknuti eroziju i promijeniti staništa za vodene vrste i kukce. Uklanjanje čovuljaka (kamenih hrpica koje služe kao putokazi na planinarskim stazama) može uzrokovati probleme s navigacijom onima koji dolaze nakon vas. Ako očistite površinu od kamenja, grančica ili češera, vratite te predmete na očišćenu podlogu prije odlaska.

Molim vas da mi ne srušite kuću

Pravilno smješteni i legalno izgrađeni objekti kao što su ložišta za vatru ne trebaju se demontirati. Njihova demontaža uzrokovat će dodatni utjecaj na okoliš, a ponovna izgradnja novog ložišta nagrdit će nove stijene i tako utjecati na novo područje.

INVAZIVNE VRSTE

Izbjegavajte transport i prenošenje invazivnih vrsta s jednog područja na drugo redovitim čišćenjem svoje opreme. Čamce treba očistiti i osušiti prije korištenja u novom izvoru vode. Čizme, šatore, biciklističke gume itd. treba redovito čistiti.

Smanjite utjecaj logorske vatre

NAČELO

U nacionalnim parkovima i zaštićenim područjima nikada ne palimo vatru! Nekada potrebne za kuhanje i grijanje, logorske su vatre prožete poviješću i tradicijom. Neki ljudi ne mogu zamisliti kampiranje bez logorske vatre. Paljenje logorske vatre neophodna je vještina svakog tko voli boraviti u prirodi. Ipak, prirodni izgled mnogih područja narušen je prekomjernim korištenjem vatre. Štoviše, šumski požari stalno prijete, a prvenstveno ih uzrokuju ljudi. Utjecaj logorske vatre možemo svesti na minimum ako imamo na umu nekoliko ključnih stvari.

OSNOVNA PRAVILA OVOG NAČELA SU:

LOGORSKA VATRA MOŽE UZROKOVATI DUGOTRAJNI UTJECAJ NA OKOLIŠ. ZA KUHANJE ŠTO VIŠE KORISTITE KUHALO, A U VEČERNJIM DRUŽENJIMA UŽIVAJTE UZ SVJETLO SVIJEĆE.

KORISTITE POSTOJEĆA LOŽIŠTA, METALNE KOTLOVE UKOLIKO POSTOJE ILI VATRU NA HUMKU GDJE JE VATRA DOPUŠTENA.

NEKA VATRA BUDE MALA. ZA VATRU KORISTITE SITNO GRANJE SAKUPLJENO SA ZEMLJE.

SPALITE SVA DRVA U PEPEO, POTPUNO UGASITE LOGORSKU VATRU, A HLADAN PEPEO RASPRŠITE NAOKOLO.

POSTOJEĆA LOŽIŠTA

Najbolje mjesto za loženje vatre je unutar postojećeg ložišta u već uspostavljenom logoru. Neka vatra bude mala i gori samo onoliko vremena koliko je koristite. Pustite da drvo potpuno izgori u pepeo. Vatru gasite vodom, a ne prljavštinom. Prljavština možda neće u potpunosti ugasiti vatru. Izbjegavajte ložiti vatru uz stijene gdje će godinama ostati crni tragovi.

SIGURNOST

Kod korištenja vatre važno je promisliti koja je potencijalna šteta za prirodni krajolik. Prije paljenja logorske vatre potrebno je razmotriti sljedeće:

Koja je opasnost od požara s obzirom na doba godine i lokaciju koju ste odabrali?

Postoje li administrativna ograničenja za područje na kojem se nalazite (npr. u granicama nacionalnih parkova nije dopušteno paljenje vatre).

Ima li dovoljno drva da njegovo uklanjanje ne bude vidljivo?

Posjeduju li članovi grupe vještine da zapale logorsku vatru koja neće ostaviti traga?

Može li se vatra dovoljno ugasiti nakon upotrebe?

Nalazimo li se u surovim alpskim ili pustinjским uvjetima gdje drveće sporo raste i sporo se regenerira, dva puta ćemo promisliti treba li nam zaista vatra.

DRVA ZA OGRJEV

Ogrjevno drvo je čest prijenosnik invazivnih vrsta. Da biste umanjili ovaj rizik, najbolje je skupljanje drva iz ekosustava u kojem će se ložiti logorska vatra. Općenito, drvo dobiveno unutar 70 km od konačnog mjesta ložišta ne bi trebalo ugrožavati ekosustav.

VATRA NA HUMKU

Tamo gdje ložišta nisu dostupna, alternativa može biti vatra na humku. Zapaliti vatru na humku možete pomoću jednostavnih alata: male lopate, komada šatorskog krila ili deblje krpe ili folije.

Za izgradnju ove vrste vatre:

Prikupite zemlju, pijesak ili šljunak iz već poremećenog izvora. Rupa u korijenu sušenog stabla jedan je od takvih izvora. Položite podlogu na mjesto ognjišta, a zatim raširite zemlju u kružni humak debljine najmanje 10 – 15 cm. Debljina humka je važna jer služi kao zaštita za tlo koje se nalazi ispod ognjišta. Podloga koju smo stavili ispod humka će nam olakšati kasnije čišćenje tragova vatre. Opseg humka trebao bi biti veći od budućeg ognjišta kako bi se omogućila dovoljna širina ognjišta. Prednost vatre na humku je što se može graditi na raznim površinama: od ravnog izloženog kamena do organske površine poput trave.

Poštujte divlje životinje

Kad god se nalazite u prirodi, nalazite se u staništu mnogih divljih životinja i trebali biste nastojati smanjiti svoj utjecaj na njih. Čovjekova blizina i buka štetno utječu na divlje životinje, može ih učiniti dodatno agresivnima, može dovesti do pogoršanja zdravlja ekosustava te premještanjem ili čak ubijanjem divljih životinja. Svi ti utjecaji mogu se izbjeći ako posjetitelji poštuju divlje životinje kada borave u prirodi.

6 NAČELO

OSNOVNA PRAVILA OVOG NAČELA SU:

PROMATRAJTE DIVLJE ŽIVOTINJE IZ DALJINE. NEMOJTE IH SLIJEDITI NITI IM PRILAZITI.

NIKADA NEMOJTE HRANITI ŽIVOTINJE. HRANJENJE DIVLJIH ŽIVOTINJA ŠTETI NJIHOVOM ZDRAVLJU, MIJENJA NJIHOVO PRIRODNO PONAŠANJE I IZLAŽE IH PREDATORIMA I DRUGIM OPASNOSTIMA.

U PRIRODI KONTROLIRAJTE SVOJE KUĆNE LJUBIMCE U SVAKOM TRENUTKU ILI IH OSTAVITE KOD KUĆE.

IZBJEGAVAJTE SUSRETE S DIVLJIM ŽIVOTINJAMA TIJEKOM OSJETLJIVIH RAZDOBLJA POPUT PARENJA, GNIJEŽĐENJA, PODIZANJA MLADIH I TIJEKOM ZIME.

3 SAVJETA ZA ZAŠTITU DIVLJIH ŽIVOTINJA

1. DRŽITE SE NA UDALJENOSTI

Promatranje velikih i malih divljih životinja uzbudljiv je dio našeg vremena provedenog na otvorenom. Bilo da se radi o jelenu u nacionalnom parku ili o vjevericama u parku u našem susjedstvu, želimo osigurati da divljim životinjama uvijek dajemo dovoljno prostora. Iako se možda čini da životinjama naše društvo ne smeta, one mogu biti nepredvidive. Kada su nam preblizu mogle bi ozlijediti nas ili same sebe kada se daju u bijeg.

U određeno doba godine kao što je sezona parenja ili gniježđenja, životinje su još osjetljivije na prisutnost ljudi. Primijete li ljude, divlje životinje mogu napustiti svoje mlade ili postati agresivnije kako bi ih zaštitile. Zimi se sve divlje životinje moraju dodatno truditi kako bi preživjele, a ako ih natjerate na bijeg svojim prisustvom one će potrošiti važnu energiju koja im je potrebna za preživljavanje. Pobrinite se da ste posebno pažljivi prema divljim životinjama u ovo doba godine.

2. KUĆNI LJUBIMCI

Kućni ljubimci mogu biti vaš najbolji partner u avanturi! Međutim, divlje životinje će naše krznene prijatelje vjerojatno doživjeti kao predatore. Važno je osigurati da se naši ljubimci drže podalje od svih divljih životinja i da ih ne slijede i ne proganjaju. Ne samo da divlje životinje mogu ozlijediti sebe ili vaše kućne ljubimce u samoobrani ili dok štite svoje mlade, već također mogu širiti bolesti poput bjesnoće. Osim toga, divlje životinje mogu biti ozlijeđene izravno od naših kućnih ljubimaca ili prilikom bijega, čime ih životno ugrožavamo. Držanje vaših ljubimaca na uzici i na vidiku pomoći će vam da zaštitite divlje životinje, svoje ljubimce i sebe.

3. SKLADIŠTENJE HRANE

Nikada ne hranite divlje životinje, bez obzira koliko gladne izgledale. Naša hrana je nezdrava za divlje životinje, a njena dostupnost može rezultirati time da divlje životinje više ne traže svoje prirodne izvore hrane već se oslanjaju na nas za svoje obroke. Pristup našoj hrani također može uzrokovati da divlje životinje izgube strah od ljudi i da ih privučemo mi ili opasna područja poput prometnice.

Važno je uvijek čuvati hranu i smeće tako da im divlje životinje ne mogu pristupiti. Kako ćete spremati hranu i smeće ovisi o tome koje divlje životinje borave u području u kojem se nalazite i o lokalnim propisima o skladištenju hrane. Stavljanje hrane u plastičnu posudu može biti dovoljno ako su životinje poput ptica, vjeverica i kukaca sve o čemu moramo brinuti. Međutim, na mjestima gdje obitavaju lisice, medvjedi i sl., važno je pohranjivati hranu, smeće i sve ostalo što ima miris, poput paste za zube ili dezodoransa, u posebnim spremnicima ili u zaključanom vozilu. Prije putovanja informirajte se koja su pravila vezana za skladištenje hrane na snazi tamo kamo idete.

NAČELO

OSNOVNA PRAVILA OVOG NAČELA SU:

POŠTUJTE DRUGE I
POTRUDITE SE DA NE
UTJEČETE NEGATIVNO
NA TUĐI DOŽIVLJAJ
PRIRODE.

BUDITE LJUBAZNI.
IMAJTE OBZIRA PREMA
DRUGIM KORISNICIMA
NA STAZI.

POZDRAVITE JAHAAČE I
PITAJTE S KOJE STRANE
STAZE DA PROĐETE U
ODNOSU NA NJIH.

IZBJEGAVAJTE
VIKANJE, PREGLASNO
RAZGOVARANJE I
STVARANJE BUKE.
NEKA PREVLAĐAJU
ZVUKOVI PRIRODE.

Budite obzirni prema drugima

Jedna od najvažnijih komponenti etike u prirodi je međusobno pristojno ponašanje. Ono doprinosi tome da svi uživaju u iskustvu boravka u prirodi. Pretjerana buka, nekontrolirani i glasni kućni ljubimci i oštećena okolina umanjuju ugodan doživljaj prirode. Obzirnost prema drugima omogućuje da svi jednako uživaju u prirodi.

POŠTUJTE DRUGE I ZAŠTITITE KVALITETU NJIHOVA ISKUSTVA

Prirodne prostore dijelimo s drugima. Nitko nema isključivo pravo na ta područja, njihovu vodu, izletišta i logore. Zato budite obzirni i pažljivi prema drugima u prirodi jer tako pomažete u izgradnji inkluzivnijih prostora i omogućuje svima osobnu povezanost s prirodom.

Odnos svake osobe s vanjskim svijetom i svijetom prirode jedinstven je i osoban. Budite osoba koja doprinosi prirodnim prostorima u kojima je različitost dobrodošla i gdje se svi osjećaju sigurno. Stvarajte okruženje u koje su svi jednako uključeni i imaju jednaku priliku njegovati svoje osobne veze s prirodom.

DIJELJENJE STAZE

Dok provodimo vrijeme u prirodi, vjerojatno ćemo susretati druge ljude. Kada se mimoilazite s drugim hodačima na stazama, zakoračite sa staze na čvrstu površinu kao što je suha trava ili kamen. Kada planinarite ili trčite, imajte na umu da oni koji idu uzbrdo uvijek imaju prednost. Ako ste biciklist, uvijek ustupite prolaz planinarima, trkačima i jahačima, dok svi ustupaju prolaz osobama s posebnim potrebama koje se kreću uz pomoć pomagala.

Vodite računa o tome da imate kontrolu kada se brzo krećete po stazama, bilo da trčite, skijate ili vozite bicikl. Prije nego što prodete pokraj drugih, pristojno najavite svoju prisutnost, usporite i zatim se mimoidite obzirno.

KUĆNI LJUBIMCI

Neki se posjetitelji mogu bojati kućnih ljubimaca, osjećati se neugodno u njihovoj blizini ili imati alergije. Držite kućne ljubimce pod kontrolom cijelo vrijeme kako biste osigurali sigurnost ostalih posjetitelja. Molimo pokupite pseći izmet u logorima i sa staza. Izmet kućnih ljubimaca može zagaditi vodu i naštetiti divljim životinjama. Neka područja zabranjuju pristup sa psima ili zahtijevaju da oni uvijek budu na povodcu (uzici). Povodci olakšavaju da svog kućnog ljubimca zadržite na stazi, smanjuju prilike za susret s divljim životinjama, olakšavaju vam da pratite ponašanje svog psa i pokupite njegov izmet i da ga kontrolirate u blizini drugih kućnih ljubimaca i ljudi.

POŠTUJTE AUTOHTONE KULTURE

Imajte poštovanja prema lokalnom stanovništvu ili, tamo gdje je to primjenjivo, domorodačkim kulturama čijom zemljom predaka prolazite. Ako posjećujete područja koja pripadaju autohtonim zajednicama, prije odlaska naučite što više o tim autohtonim zajednicama kako ne biste povrijedili njihova vjerovanja ili očekivanja. Vodite računa o granicama njihovog područja i o pravilima pristupa.

VODITE RAČUNA O RAZINAMA BUKE

Dok neki ljudi mogu izaći van kako bi proveli vrijeme s obitelji i prijateljima, drugi bi se mogli odvažiti uživati u miru koji pruža prirodno okruženje. Budite svjesni drugih oko sebe i načina na koji glazba, telefonski pozivi i buka drugih uređaja mogu utjecati na njihov doživljaj prirode. Ako odlučite slušati glazbu tijekom svog boravka u prirodi, nosite slušalice da ne smetate drugima, ali ipak budite svjesni svoje okoline. U područjima kao što su logori, poštujujte upute o tišini i smanjite buku noću i rano ujutro.

OSTALA RAZMATRANJA

U mjeri u kojoj je to moguće, kada ste u divljini logor postavite na području koje je zaklonjeno od pogleda kako biste smanjili vizualni doživljaj gužve.

1. KVIZ

Kako se ponašati uz obalu

1. Kada odlazete smeće na plaži, koja je praksa u skladu s načelima Ne ostavljaj trag?

- A. nosite sa sobom predmete za višekratnu upotrebu i odnesite sa sobom sve što ste donijeli
- B. spaljivanje manjih količina smeća u logorskoj vatri je u redu
- C. zakopavanje biorazgradivog otpada u rupu iskopanu na najmanje 20 cm dubine
- D. ostavljanje smeća u blizini postojećih gomila smeća kako bi ga skupile ekipe za čišćenje plaža

Odgovor je A. nosite sa sobom predmete za višekratnu upotrebu i odnesite sa sobom sve što ste donijeli.

Spaljivanje smeća može osloboditi štetne kemikalije u zrak i nije siguran ili ekološki prihvatljiv način odlaganja otpada. Smeću također mogu trebati godine da se razgradi, čak i ako je zakopano. Umjesto toga, smanjite količinu otpada tako što ćete ponijeti posuđe za višekratnu upotrebu, šalice, torbe za plažu i još mnogo toga te odnijeti sa sobom sve što ste donijeli kako biste pravilno zbrinuli otpad.

2. Koje su preporuke za postupanje s biorazgradivim otpadom poput ostataka hrane na plaži, a kako bi se spriječilo privlačenje divljih životinja?

- A. bacite sve u vodu, kako bi ga pojele ribe i ostali morski organizmi
- B. zakopajte otpad ispod kamenja kako ga ne bi pojele divlje životinje
- C. ponesite sve sa sobom i odložite u odgovarajuće kante za otpad
- D. razbacajte po pijesku da se prirodno razgradi

Odgovor je C. Spakirajte sve ostatke hrane i otpad, uključujući biorazgradivi otpad.

Otpad, čak i onaj biorazgradivi kao što su ostaci hrane, može se razgrađivati godinama. Zakopavanje ili bacanje takovog otpada u more može privući ribe i životinje, uzrokovati navikavanje životinja na štetnu hranu i poremetiti prirodne ekosustave. Zato ponesite sa sobom sve ostatke hrane kako biste ih pravilno zbrinuli.

3. Kada šćete obalom mora i promatrate morski život, koju biste praksu trebali slijediti da biste smanjili svoj utjecaj?

- A. sakupljajte školjke i kamenje, ali ne dirajte morske životinje prilikom promatranja
- B. ako vidite u plićaku mladu morsku životinju samu, pažljivo joj pridite da vidite kako joj možete pomoći
- C. ostavite kamenje i sve prirodne predmete na mjestu i promatrajte životinje iz daljine
- D. hranite ribe i druge morske životinje kako biste ih privukli bliže radi sigurnijeg gledanja bez dodirivanja

Odgovor je C. Ostavite kamenje i sve prirodne predmete na mjestu i promatrajte životinje iz daljine Mnoge životinje, uključujući tuljane, ostavljaju svoje mlade na obali ili u plićaku dok traže hranu. Ne približavajte se životinjama; to bi moglo odvratiti majku od povratka mladuncu i potencijalno im naštetiti. Ako mislite da je životinja ozlijeđena, obratite se nadležnim tijelima. Mnoge druge morske životinje, posebno one uz obalu, oslanjaju se na školjke i stijene kao dio svog staništa. To nećete ugroziti ako ostavite sve što pronađete na istom mjestu i promatrate ribe i životinje s udaljenosti.

2. KVIZ

Logorovanje

1. Što je od navedenog ključno za Ne ostavljaj trag načelo pri odabiru mjesta za kuhanje na kuhalu?

- A. kuhajte izravno na šumskom tlu kako biste izbjegli nošenje dodatne opreme
- B. koristite utabana mjesta za logorovanje i izdržljive površine kako biste smanjili negativan utjecaj
- C. očistite veliku površinu od vegetacije kako biste stvorili prostor za kuhanje
- D. postavite svoj kamp u blizini izvora vode radi lakšeg pristupa vodi

Odgovor je B. koristite utabana mjesta za logorovanje i izdržljive površine kako biste smanjili negativan utjecaj

Korištenje utvrđenih logora i izdržljivih površina smanjuje utjecaj na okoliš sprječavanjem oštećenja vegetacije i erozije tla. Kuhanje izravno na šumskom tlu može godinama pržiti zemlju i kamenje oko vatre. Kuhanje u blizini izvora vode može dovesti do rizika od kontaminacije vode, vitalnog resursa za divlje životinje ali i ljude.

2. Koja je najbolja praksa za odlaganje otpada od kuhanja uz poštovanje načela Nxe ostavljaj tragove?

- A. Zakopajte ostatke hrane najmanje 20 cm duboko.
- B. Raspršite otpatke od hrane u okolici kako bi ih divlje životinje pojele.
- C. Spakirajte sve ostatke hrane i otpad, uključujući biorazgradivi otpad.
- D. Spalite ostatke hrane u logorskoj vatri kako biste smanjili otpad.

Odgovor je C. Spakirajte sve ostatke hrane i otpad, uključujući biorazgradivi otpad.

Pakiranjem svog otpada i ostataka hrane osiguravate to da divlje životinje ne dolaze na područje logora i sprječavate njihovo navikavanje da ih hrane ljudi, što se smatra promjenom u njihovom prirodnom ponašanju i nije poželjno. Također smanjujete rizik od sukoba ljudi i divljih životinja. Spaljivanje ili zakopavanje smeća može privući divlje životinje u vaš logor, a to ne želite.

3. Kada koristite kuhalo, koja radnja pomaže u sprječavanju onečišćenja prirodnog okoliša?

- A. Pranje posuđa izravno u potocima ili jezerima kako bi se izbjeglo da ostaci hrane ostanu u logoru.
- B. Korištenje biorazgradivog sapuna i pranje posuđa najmanje 200 metara od izvora vode.
- C. Kopanje male jame u blizini prostora za kuhanje kako bismo u jamu izlili vodu od pranja posuđa
- D. Korištenje prirodnih izvora vode za ispiranje posuđa bez sapuna.

Odgovor je B. Korištenje biorazgradivog sapuna i pranje posuđa najmanje 200 metara od izvora vode.

Pranje posuđa na udaljenosti od izvora vode i korištenje biorazgradivog sapuna sprječava onečišćenje vode i štiti vodene ekosustave od štetnih kemikalija.

1

Planirajte izlet unaprijed i pripremite se

2

**Hodajte utabanim stazama
i radite logor na izdržljivim površinama**

3

Ispravno odlažite otpad

4

Ostavite ono što pronađete

5

Smanjite utjecaj logorske vatre

6

Poštujte divlje životinje

7

Budite obzirni prema drugima

**LEAVE
NO TRACE**

